

بسمه تعالی

واحد آمار

تهیه و تنظیم: حبیب ا. رحیمی (کارشناس ارشد اپیدمیولوژی)

نیروهای واحد: حبیب ا. رحیمی (کارشناس مسئول واحد)، فاطمه بهی زاد (کاردان مدارک پزشکی) تلفن: ۰۳۱-۵۵۴۲۰۰۰۷

اهداف آموزشی

- ۱- آگاهی از فعالیتهای واحد.
- ۲- انتظارات واحد آمار از پزشک محترم مسئول.
- ۳- آشنایی با شایعترین مشکلات آماری.
- ۴- آشنایی با برخی مفاهیم و شاخصهای آماری در قالب مثالهای عملی.
- ۵- آشنایی با نکات مربوط به صدور گواهی فوت

هدف ۱: برنامه های واحد آمار

- ▶ برنامه بهره وری اطلاعات، شامل؛ نظارت بر روند گردش اطلاعات و آمار، توصیف و تحلیل اطلاعات و پاسخگویی به درخواستهای آماری.
- ▶ برنامه ثبت مرگ و میر (Death Registration System (DRS).
- ▶ اجرای برنامه شاخصهای عدالت در سلامت.
- ▶ مشاوره و مشارکت در طرحهای پژوهشی.

هدف ۲: انتظارات واحد آمار از پزشک محترم مسئول.

مهمترین انتظارات:

- ❖ معرفی رابط آماری مرکز در فروردین هر سال به معاونت به صورت مکتوب
  - شرح وظایف رابط آماری؛ ۱- جمع آوری فرمهای درخواستی از همکاران مرکز (طبق لیست ارسالی از معاونت به مراکز در ابتدای هر سال) تا تاریخ سوم اول هر ماه و جمع بندی و ارسال به معاونت تا پنجم ماه. ۲- برآورد و پیش بینی فرمهای خام مرکز تا انتهای سال و درخواست از معاونت در ابتدای سال.
- ❖ مشاهده نامه پسخوراند ماهیانه عملکرد آماری مراکز و پیگیری در خصوص علل نواقص آماری (از طریق طرح در جلسات داخلی مراکز)
- ❖ اجرایی نمودن هر گونه تغییر و تحول فرمهای آماری از طریق ارجاع به همکاران.
- ❖ منظور نمودن اضافه کار مسئول آمار مرکز بهداشتی با توجه به شرایط مرکز. توجه: در این خصوص عدد خاصی توسط معاونت اعلام نشده است.
- ❖ تکمیل دفترچه گواهی فوت، ضمن رعایت اصول طبقه بندی بیماریها ICD-10
- ❖ دریافت تعرفه صدور گواهی فوت طبق دستورالعملهای سالیانه معاونت بهداشتی.

هدف ۳. شایعترین مشکلات در انتقال آمار

۱. عدم درج نام مرکز بر روی فرم!!!!، تاریخ تکمیل فرم، امضاء و نام تکمیل کننده.
۲. عدم مهر و امضاء پزشک مرکز
۳. جمع بندی نادرست
۴. خالی بودن برخی خانه های فرم (تفاوت در خالی گذاشتن خانه با در (-) و (۰))
۵. ناخوانا بودن فرمها
۶. جمع بندی نکردن فرمهای مشمول جمع بندی
۷. عدم ارسال فرمها در قالب یک پاکت
۸. مخلوط کردن فرمهای ارسالی با برگه های مرخصی، فرانشیز و غیره.
۹. استفاده از فرمهای قدیمی
۱۰. عدم درج کلیه مشخصات خواسته شده (فرم بیماریها)، مثل نشانی، تلفن، علائم و یا عدم توضیح در مورد علت خالی ماندن این متغیرها.
۱۱. برداشتهای متفاوت از تعاریف؛ مثال ممکن است فرد بر اساس دستورالعمل رفتار نکند مثلاً تعریف او از روشنایی نامناسب با دستورالعمل متفاوت باشد.
۱۲. پیش بینی نکردن فرمهای خام مورد نیاز در طول سال برای مرکز و پایگاهها و خانه های بهداشت تابعه
۱۳. عدم ارسال دستورالعمل تکمیل فرم

هدف ۴. برخی مفاهیم و شاخصهای آماری در قالب مثال

شما به عنوان پزشک مسئول مرکز در اغلب موارد با وجود انجام وظایف متعدد به دلیل ماهیت کار بهداشت و یا عدم امکان استخراج برخی شاخصها در سطح مرکز بهداشتی دچار مشکلاتی شده اید. لازم است بدانید اغلب شاخصهای مورد استفاده در سطح ملی و دانشگاهی (میزان مرگ کودکان، بروز بیماریها و ...) قابل محاسبه در سطح مرکز نمی باشد. لذا با توجه به فرآیند ارائه خدمت می توان شاخص استخرا نمود و روند فعالیتها را مورد پایش قرار داد برخی از شاخصهای پیشنهادی در سطح مرکز؛

- ۱- میزان پرت واکسن بر حسب درصد
- ۲- میانگین زمانی بهسازی و بهداشتی شدن اماکن پس از صدور اخطار.
- ۳- درصد ویزیتهای بهداشتی به کل ویزیتها (با توجه به اینکه انتظار می رود عمده فعالیت پزشک در این حیطه باشد)
- ۴- بار مراجعین در ساعات مختلف شبانه روز
- ۵- میانگین BMI دانش آموزان غربالگری شده و میزان شیوع انواع اختلالات در این گروه.
- ۶- شایعترین علت مراجعه بیماران به مرکز
- ۷- میزان رشد جمعیت

شایعترین مشکلات در استخراج و محاسبه شاخصها:

- ۱- عدم درج مخرج و یا صورت مناسب در کسر.
مثال؛ صورت مربوط به کل جمعیت و مخرج فقط مربوط به اتباع ایرانی باشد و یا برعکس.
و یا برای محاسبه درصد بهبودی اختلالات شناسایی شده در کودکان در صورت کسر از تعداد کودکان بهبود یافته استفاده شود و در مخرج کسر مجموع تعداد اختلالات شناسایی شده درج گردد.
- ۲- عدم استفاده از فرمول یکسان
مثال؛ برای محاسبه میزان مرگ و میر کودکان زیر یکسال در یک مرکز از جمعیت زیر یک سال زیج استفاده کنند و در مرکز دیگر از موالیید زنده.
- ۳- استفاده از میانگین حسابی به جای میانگین وزنی
مثال؛ برای محاسبه بعد خانوار مرکز بعد خانوار پایگاهها و خانه های بهداشت جمع زده شود و تقسیم بر تعداد شود. با توجه به اینکه تعداد خانوارها و جمعیتها در خانه ها ی بهداشت و پایگاههای بهداشت برابر نمی باشد لذا بایستی میانگین وزنی گرفته شود.

هدف ۴: آشنایی با نکات مربوط به صدور گواهی فوت

- ۱- تکمیل و صدور گواهی فوت حسب آخرین تعرفه های ابلاغی.
- ۲- پرهیز از صدور موارد گواهی فوت برای موارد مشکوک همچون؛
  - a. قتل
  - b. خودکشی
  - c. مرگ به دنبال هرگونه منازعه (فیزیکی و یا لفظی)
  - d. مرگ ناشی از صدمات هر نوع سلاح سرد یا گرم
  - e. مرگ به دنبال حوادث رانندگی و تصادف (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد)
  - f. مرگ به دنبال مسمومیت (شیمیایی، دارویی، گازگرفتگی و غیره)
  - g. مرگ به دنبال سوء مصرف مواد مخدر
  - h. مرگ به دنبال حوادث پیش بینی نشده (سیل، زلزله، سرمازدگی، گرمزدگی و صاعقه)
  - i. مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار،...)
  - j. مرگ در زندان، بازداشتگاه، پرورشگاه، اردوگاه، پادگان، آسایشگاه، مهمانسرا و ..)
  - k. مرگ در معابر، مجامع عمومی و پارکها
  - l. مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی، مرگ حین یا متعاقب زایمان یا سقط جنین
  - m. مرگ حین یا متعاقب ورزش
  - n. مرگهای ناگهانی، غیر منتظره و غیرقابل توجیه
  - o. هرمرگی که احتمال شکایت از کسی مطرح باشد
  - p. هر نوع مرگ مشکوک و مرگ با علت ناشناخته
  - q. هر نوع مرگ افراد ناشناس و مجهول الهویه
  - r. مرگ اتباع بیگانه
  - s. هر مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود

توجه: در صورت عدم رعایت نکات فوق و وقوع هر گونه پیگرد قانونی، عواقب آن متوجه پزشک تکمیل کننده خواهد بود و این دانشگاه هیچگونه مسئولیتی به عهده نخواهد گرفت.

پرهیز اکید از نوشتن دلایل فوت از قبیل آمبولی ریوی، نارسایی قلبی، عقب ماندگی ذهنی، شوک سپتیک، شوک کاردیوژنیک و تابلوهای مرگ مانند ایست قلبی و ایست تنفسی و... کهولت، شکایات و نشانه های بالینی نظیر زردی، دل درد، استفراغ، کما و ...یافته های آزمایشگاهی مثل هایپرلپیدمی

و تکمیل کلیه بندهای مندرج در گواهی فوت (از قبیل کد ملی، تحصیلات، کد پستی و ...)